

LOKALHISTORISK SAMLING

SKOLEN VED KIRKEN

ARTIKEL Af Marianne Vasard Nielsen og Peer Kjær Andersen,
Lystrup-Elsted-Elev Lokalhistoriske Samling

Indtil begyndelsen af 1700-tallet var undervisning forbeholdt en privilegeret klasse. Uddannelsen fandt som hovedregel sted på katedralskoler og var udformet med henblik på arbejde som f.eks. jurister eller præster. Men i forbindelse med indførelsen af konfirmationen i 1736 opstod der et ønske om en skoleordning, der sikrede at alle børn fik mulighed for en oplæring i den kristne tros lære. Efter et grundigt kommissionsarbejde blev der således i 1739 udstedt en forordning om skoler på landet, den første egentlige skolelov i Danmark. Det blev pålagt degnene at undervise i kristendom og dansk samt, hvis forældrene ønskede det og havde råd, skrivning og regning. Udgifterne skulle i første omgang bæres af de store jordbesiddere og for Elstedes vedkommende blev det ejeren af Skårupgård, kommerceråd Ole Olsen, der blev den ansvarlige. Han må have været interesseret i sagen, for allerede i 1741 kan man i Elsted kirkebog læse, at der er ”en skole bygget ved den østre side af kirkediget... i henhold til kongelig forordning.” Det er næppe tilfældigt, at skolen kom til at ligge tæt ved kirken, da dens primære formål jo var formidling af det kristne budskab.

Der skulle også ansættes en skoleholder, og det blev sandsynligvis pålagt sognets præst Niels Trelund, som jo havde vist kendskab til mulighederne i sognet. Valget faldt på en husmand fra Elsted, Knud Sørensen Kroer, som var kendt for sin kløgt og sin fornuftige omgang med børn. Vi ved ikke, hvor mange elever han har haft i denne første skole, men baseret på indbyggerantallet har der nok været et halvt hundrede børn, fordelt på to klasser, en for yngre og en for ældre, en opdeling, der varede helt til 1910, hvor skolen blev tre-klasset.

Kroer dør i 1783 som 75-årig, og hvervet som skolelærer overtages af søn Niels Knudsen, som varetager jobbet frem til 1814. I hans tid som lærer begynder der at ske ting og sager på undervisningsområdet. Fra højeste sted er der arbejdet på en forbedring af skoleforholdene på landet, og dette arbejde udmøntes i skoleloven af 1814. I den anledning beder amtskoledirektionen sig oplysninger om forholdene i Elsted og beslutter følgende, at skoledistriktet fremover skulle bestå af Elsted by, Sastrupgård og den del af Lystrup, som lå i Århus amt samt Elev sogn. Der skal ansættes en ny lærer, men hvad vigtigere er, der skal bygges en ny skole, som kommer til at ligge næsten midtvejs mellem Elsted og Elev. Den blev igen finansieret af Skårupgårds ejer, Niels Jørgen Secher, og blev færdig i sommeren 1816. Dermed var det slut med skolen ved kirken.

Artiklen er baseret på Erik Mouritzens bog ”Elsted skole gennem 250 år”.

